

підвищити потенціал формування екологічної культури в дошкільному та молодшому шкільному віці.

-захід на тему: «Екологопросвітницька робота в початковій школі» 2 квітня 2018 року. Мета проведення заходу – розглянути основні форми екологопросвітницької роботи, які включають елементи гри і моделювання ситуацій поведінки в природньому середовищі і дозволяють підвищити потенціал формування екологічної культури в молодшому шкільному віці.

-конкурс: «Екологічний та енергетичний менеджмент». 16 квітня 2019 року Мета проведення конкурсу – залучити студентську молодь створення екологічних технологій у системі «Людина-Природа» та презентація дослідження студентів вищих навчальних закладів з даної проблематики [3].

-фотоконкурс «Екологічна фотографія», який проводиться п'ятий рік поспіль та надає можливості розвитку екологічного мислення та презентації красот Карпат як фотографам-професіоналам, так і початківцям.

Тому, екологічне мислення відіграє важливу роль у відношенні до суспільного простору як у підростаючого покоління так і в ранньому віці. Саме соціально-психологічні методи, які висвітлюються у навчальному процесі для студентів-психологів дозволяють формувати відношення до суспільно-життєвого простору на різних рівнях освітньої системи: дошкільних, загальноосвітніх, вищих навчальних закладах, громадських організаціях та об'єднаннях. Тому в останні роки багато уваги приділено екологічно спрямованим заняття з провідною діяльністю відповідно до віку вихованця:

-у ДНЗ – ігрова;

-для загальноосвітніх закладів розробляються психологічні основи ігрової та навчальної діяльності підлітків.

-ЗВО– навчальна.

-громадські об'єднання – навчально-виховна з демонстрацією еколого-відповідної моделі поведінки і діяльності.

Отже, сучасний світ вимагає широкого залучення висококваліфікованого спеціаліста-психолога для формування екологічно спрямованих навчально-виховних програм освітньої системи та їх супровід. Такий підхід надасть можливість сформувати екологічне мислення особистості, яке супроводжуватиме її протягом життя і збереже суспільний життєвий простір не лише для нас, а й наступним поколінням.

Література

1. Екологічний та енергетичний менеджмент [Електронний ресурс]. – 2001. – Режим доступу: <https://msu.edu.ua/ps/ekologichnij-ta-energetichnij-menedzhment/>

УДК 37.015.3

БАРЧІ Б.В., ОСУСКІ М.М.
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНА АНТИЦИПАЦІЯ ПСИХОЛОГА

Професійний розвиток майбутнього психолога відбувається у процесі освоєння ним професійної діяльності та норм, за якими вона будується, через

уключеність у навчально професійну діяльність на етапі професійної підготовки. Систему професійної підготовки психолога неможливо побудувати без урахування соціальних витоків, соціальної «органіки» цієї професії, без аналізу особливостей включення носія цієї професії у соціум. Реальне включення майбутнього психолога у професійно орієнтовані практики відбувається у спеціально створеному професійному середовищі з метою набуття, апробації і закріплення професійних способів дій, інтеріоризації внутрішньої специфіки професійної діяльності як умови напрацювання індивідуального досвіду та досвіду колективної взаємодії в майбутній професії.

У психології з позицій системності феномен антиципації розглядають як універсальну якість своєрідних систем. Вона слугує основою фундаментальних досліджень у галузі функціональних систем, фізіології активності, розроблення «мови мозку», вивчення психологічної сутності планування власної діяльності, цілепокладання та прийняття рішень.

Дослідження антиципації в процесуальному аспекті слугує підставою для її вивчення як психологічного механізму пізнавальної активності суб'єкта з притаманним йому переліком якостей: наявністю предметно-сміслового змісту (О. М. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн); просторово-часовою організацією (Б. Г. Ананьєв, В. П. Зінченко, М. К. Мамардашвілі), процесуальною формою існування (У. Джеймс, С. Л. Рубінштейн), безперервністю, недиз'юнктивністю (А. В. Брушлинський), відносною незалежністю від свідомого управління, що не означає обов'язкової відсутності управління, проте свідчить про його можливий неусвідомлений, автоматизований характер (Ю. М. Кулюткін, В. Ф. Спірідонов), спрямованістю на отримання певного продукту чи результату (У. Джеймс), залежністю стану сформованості цієї здатності від стадії онтогенезу, спадковості та змісту накопиченого досвіду (Я. О. Пономарьов) [1; 2]. Одним із найскладніших і найважливіших питань у теорії антиципації є класифікація процесів антиципації та її ефектів. Б. Ф. Ломов, Є. М. Сурков ґрунтовно розглянули один із аспектів – рівні антиципації, зазначаючи, що цей вимір може слугувати одним, але не єдиним критерієм класифікації [3]. Учені зазначили, що серед інших критеріїв потребують подальших досліджень і систематизації результатів зміст антиципуючого відображення та порядок антиципації.

Розгортання внутрішньої реальності суб'єкта в ситуаціях невизначеності відбувається на основі дискримінаційного принципу: в результаті сенсорного наочіння суб'єкт сприймає тільки ту інформацію, що є значущою для його життєдіяльності. Така вибірковість запобігає сенсорному перевантаженню та має біологічний сенс. У процесі онтогенезу людина перестає реагувати на одні стимули на користь інших, більш важливих для неї. Але коли в ситуації невизначеності суб'єкт стикається з дефіцитом інформації, його сенсорні системи активізуються, намагаючись «пригадати» те, що вони розучилися робити. На рівні суб'єкта така внутрішня робота відбувається у формі рефлексії внутрішніх відчуттів. Отже, термін «антиципація» є найбільш загальним поняттям, що містить у собі всі форми випереджувального відображення: передчуття, передбачення, пророцтво, прогнозування тощо.

Література

1. Ананьев Б. Г. Психология чувственного познания / Б. Г. Ананьев. – М. : АПН РСФСР, 1960. – 486 с.
2. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн ; отв. ред. Е. В. Шорохова. – [2-е изд.]. – М. : Педагогика, 1976. – 416 с. 6. Майерс. Д. Интуиция / Д. Майерс. – СПб. : Питер, 2009. – 256 с.
3. Ломов Б. Ф. Антиципация в структуре деятельности / Б. Ф. Ломов, Е. Н. Сурков. – М. : Наука, 1980. – 279 с.

УДК 159.96

БЕРЕЗОВСЬКА Л.І.
Національний університет «Львівська політехніка»;
ГАЛИНЕЦЬ К.В
Мукачівський державний університет.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ

В останні кілька десятиліть вивчення стресу стало однією з найбільш популярних тем у психологічній науці і практиці. Актуальність даної проблематики полягає в тому, що зростаюча інтенсивність і напруженість сучасного життя проявляються на психологічному рівні в збільшенні частоти виникнення негативних емоційних переживань, реакцій і призводить до формування виражених і тривалих стресових станів, які призводять до виникнення синдрому емоційного вигорання.

У 1972 році Всесвітня організація охорони здоров'я прийняла таке визначення: стрес – це неспецифічна (тобто одна і та сама на різні подразники) реакція організму на будь-яку висунуту до нього вимогу.

Професійний стрес – емоційний стан людини, який викликається несподіваною та напруженою ситуацією у трудовому колективі, конфліктними взаємовідносинами, інтелектуальним і емоційним перевантаженням.

Інтенсивне дослідження феномену стресу почалося після опублікування праць Г. Сельє у 50-х рр. ХХ ст., у яких основну увагу було приділено на розгляд фізіологічних змін в організмі під дією стресорів.

Проблеми професійного стресу, як фактору, що впливає на працездатність, якість праці і стан здоров'я працівників закладу освіти, присвячені дослідженням багатьох зарубіжних авторів (Р.Дж. Барк, Х. Босовіч, К.Дж. Вайман, Дж. Грінберг, М. Епплі, Р.Д. Каплан, С. Коен, Д.Дж. Кокс, К.Л. Купер, Дж.І. МакГрат, Г.В. Салвенді, М.Дж. Сміт, Дж. Шаріт, А.А. Баранов, В.А. Бодров, Н.Є. Водоп'янова, А.Б. Леонова, В.І. Медведєв).

Що стосується українських вчених, то дослідження в цьому напрямку, ведуть Т.В. Зайчикова, Л.М. Карамушка, О.М. Клімова, О.Ю. Мартинюк, В.В. Павленко, М.М. Панасюк, В.І. Розов, М.Л. Смульсон, С.І. Хаїрова.

Стрес має такі ознаки:

- фізіологічні (хекання, частий пульс, почервоніння або збліднення шкіри особи, збільшення адреналіну в крові, потіння);
- психологічні (зміна динаміки психічних функцій, найчастіше уповільнення розумових операцій, розсіювання уваги, ослаблення функції

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>